

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 października 2018 r. – Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że M. B., jako pracownik płatnika składek (...). (...), nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 24 stycznia 2018 r.

W uzasadnieniu decyzji ZUS podniósł, że płatnik składek, zgłosił M. B., do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych tj. emerytalnego, rentowych, chorobowego wypadkowego oraz do ubezpieczenia zdrowotnego, od 24 stycznia 2018 r. Składki zostały rozliczone za okres do 30 kwietnia 2018 r. od podstawy wymiaru 130,00 zł na 1/20 etatu, natomiast od maja (...). od podstawy wymiaru 1.000 zł – na 1/4 etatu. Od 25 czerwca 2018 r. M. B. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby, przypadającej w okresie ciąży.

Organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie zgłoszenia M. B. do ubezpieczeń społecznych w charakterze pracownika od 24 stycznia 2018 r. u płatnika składek.

W ocenie organu rentowego, dokumentacja zgromadzona w toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego oraz złożone wyjaśnienia nie potwierdzają, aby od chwili zgłoszenia do ubezpieczeń w charakterze pracownika, do momentu powstania niezdolności do pracy, M. B. wykonywała pracę w ramach stosunku pracy na stanowisku – księgowa. Przedłożone, bowiem, dokumenty w rzeczywistości nie stanowią dowodów wykonywania pracy, a jedynie są potwierdzeniem ich formalnego sporządzenia. W ocenie organu rentowego, wątpliwości w przedmiotowej sprawie, budzi potrzeba utworzenia przez płatnika składek stanowiska księgowej i zatrudnienie na nim M. B., a następnie nie zatrudnienie, w czasie jej długiej nieobecności w pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży, nikogo w jej zastępstwie.

Na uwagę zasługuje również zwiększenie etatu ubezpieczonej M. B. w firmie (...) z 1/20 na 1/4 etatu i podwyższenie wynagrodzenia ze 130,00 zł do 1.000 zł brutto na 56 dni przed powstaniem niezdolności do pracy z powodu choroby, przypadającej w okresie ciąży.

Powyższe ustalenia, a w szczególności brak dowodów wykonywania pracy, powiązania rodzinne, brak podporządkowania, zwiększenie wymiaru etatu krótko przed powstaniem niezdolności do pracy, świadczą o tym, że M. B. nie wykonywała pracy w ramach umowy o pracę od 24 stycznia 2018 r. na rzecz płatnika składek, a została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jedynie w celu uzyskania prawa do wypłaty zasiłku chorobowego, a w perspektywie również zasiłku macierzyńskiego.

Zdaniem organu rentowego, umowa o pracę, zawarta między M. B. a płatnikiem składek, jako zawarta dla pozor, jest nieważna, M. B. z tytułu umowy o pracę nie podlega ubezpieczeniom społecznym od 24 stycznia 2018 r.

/decyzja – k. 68 – 71 akt ZUS/

M. B. i W. B. złożyli odwołania od w/w decyzji w dniu 16 listopada 2018 r. i wnieśli o uchylenie zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania oraz uznanie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym.

/odwołanie – k. 3 – 4, 3 – 5 w aktach VIII U 2416/18/

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie, podtrzymując argumentację, przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 21 – 23, k. 79 – 81 w aktach VIII U 2416/18/

Zarządzeniem z dnia 10 grudnia 2018 r. połączono sprawę VIII U 2415/18 ze sprawą VIII U 2416/18 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

/zarządzenie – k. 83 w aktach VIII U 24/18/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. B., urodziła się (...), posiada wykształcenie wyższe. Ukończyła (...), (...), na kierunku finanse i rachunkowość w 2012 r. w formie niestacjonarnej.

/dyplom – k. 37, k. 26 akt ZUS, kwestionariusz osobowy – k. 29 – 30 akt ZUS, zeznania wnioskodawczyni z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:03:57 – 00:30:03, 00:53:41 – 00:55:29 w zw. z zeznaniami 00:58:41 – 01:08:43 – płyta CD – k. 65/

Ubezpieczona w okresie od 4 października 2010 r. do 30 listopada 2010 r. odbyła szkolenie pt. „Specjalista ds. kadr i płac”.

/certyfikat – k. 36, k. 25 akt ZUS/

Wnioskodawczyni w okresie od 12 kwietnia 2014 r. do 26 października 2014 r. odbyła kurs głównego księgowego.

/certyfikat – k. 46, k. 24 akt ZUS/

Ubezpieczona legitymuje się następującym doświadczeniem zawodowym:

- od 1 kwietnia 2010 r. do 31 maja 2010 r. była zatrudniona w Biurze (...) E. K. na stanowisku pracownika biurowego,
- od 29 marca 2011 r. do 31 sierpnia 2011 r. była zatrudniona w Gminnym Ośrodku Pomocy (...) w Z. na stanowisku referenta ds. księgowo – kadrowych,
- od 15 września 2011 r. do 30 września 2011 r. była zatrudniona w (...) Sp. z o.o. w Ł. na stanowisku asystenta ds. księgowości,
- od 18 października 2011 r. do 2 września 2013 r. była zatrudniona w (...) Centrum Pomocy (...) w Z. na stanowisku referent,
- od 10 września 2013 r. do 30 listopada 2017 r. była zatrudniona w firmie (...) na stanowisku głównego księgowego,
- od 4 kwietnia 2018 r. do 5 maja 2018 r. była zatrudniona w wymiarze 5/8 etatu w firmie Biuro (...) I. SZELAĞ, M. (...) S.C. na stanowisku samodzielnej księgowej,

/świadczenie pracy – k. 45, 47, 48, 49, 50 – 51, 52 akt ZUS/

W. B. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą AleWitryna.pl (...) od 3 stycznia 2018 r. w Z.. Przedmiotem działalności gospodarczej jest działalność rachunkowo – księgowo, doradztwo podatkowe. Miejsce wykonywania działalności : Z. ul. (...). Umowę najmu lokalu nr (...)– położonego po tym adresie , płatnik podpisał w lutym 2018r. Przed wynajęciem lokalu nr (...) w Z., działalność gospodarczą prowadził pod adresem swojego miejsca zamieszkania w M. .

/wypis z (...) k. 11 akt ZU, **zeznania płatnika** składek z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:30:03 – 00:44:09 w zw. z zeznaniami **01:02:42 – 01:09:21 – płyta CD – k. 65 /**

W. B. oprócz prowadzenia działalności gospodarczej jest zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w firmie (...) na stanowisku handlowca, od ok. 4 lat, z wynagrodzeniem ok. 2000 zł. netto. Pracuje od 8.00 do 16.00.

/zeznania płatnika składek z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:30:03 – 00:44:09 w zw. z zeznaniami 01:02:42 – 01:09:21 – płyta CD – k. 65/

Bezpośrednio przed podpisaniem umowy, nazwanej umową o pracę u płatnika składek, wnioskodawczyni była zatrudniona u A. S. na podstawie umowy o pracę z dnia 3 stycznia 2018 r. na okres próbny od 3 stycznia 2018 r. do 31 marca 2018 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku księgowej z wynagrodzeniem 3.205,00 zł brutto. Miejsce wykonywania pracy określono: Z., ul. (...).

/umowa o pracę – k. 44 akt ZUS/

W dniu 1 lutego 2018 r. wnioskodawczyni podpisała aneks do tej umowy o pracę, na mocy którego zmienił się wymiar czasu ubezpieczonej z pełnego etatu na 2/3 etatu oraz wysokość wynagrodzenia z 3.205,00 zł na kwotę 2016 zł.

/aneks do umowy o pracę – k. 43 akt ZUS/

Po zmniejszeniu wymiaru czasu pracy ubezpieczona pracowała w godzinach od 8.30 do 13.30.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:03:57 – 00:30:03, 00:53:41 – 00:55:29 w zw. z zeznaniami 00:58:41 – 01:08:43 – płyta CD – k. 65/

Następnie wnioskodawczyni zawarła z A. S. umowę o pracę w dniu 7 maja 2018 r. na czas określony od 7 maja 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. na stanowisku księgowej w wymiarze 2/3 etatu z wynagrodzeniem 2016 zł brutto. Miejsce wykonywania pracy określono: Z., ul. (...).

/umowa o pracę – k. 42 akt ZUS/

Ubezpieczona M. B. zawarła z AleWitryna.pl (...) w dniu 24 stycznia 2018 r. umowę, nazwaną umową o pracę na czas określony do 30 kwietnia 2018 r. na stanowisku księgowej w wymiarze 1/20 etatu, z wynagrodzeniem 130,00 zł brutto miesięcznie. W imieniu firmy umowę podpisał W. B.. Miejsce wykonywania pracy określono: siedziba firmy.

/umowa o pracę – k. 55 akt ZUS, k. 40 – 41 akt ZUS/

Wnioskodawczyni, w dniu 24 stycznia 2018 r., otrzymała na piśmie zakres obowiązków. Do jej obowiązków jako księgowej miało należeć prowadzenie:

- podatkowej Księgi P. i Rozchodów,
- ksiąg rachunkowych, dla pełnej księgowości,
- ewidencji przychodów, dla przedsiębiorców rozliczających się na podstawie ryczałtu,
- prowadzenie ewidencji przychodów i kosztów podatkowych,
- wypełnianie i wysyłanie deklaracji podatkowych i informacji podatkowych przedsiębiorcy,
- rozliczanie VAT,
- wystawianie i księgowanie faktur VAT,
- ewidencjonowanie zdarzeń gospodarczych,
- współpraca z instytucjami zewnętrznymi (US, ZUS, GUS, NBP),
- przygotowywanie przelewów bankowych i księgowanie wyciągów bankowych.

/zakres obowiązków – k. 33 akt ZUS/

Ubezpieczona jest żoną brata płatnika składek.

/zeznania płatnika składek z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:30:03 – 00:44:09 w zw. z zeznaniami 01:02:42 – 01:09:21 – płyta CD – k. 65/

Płatnik składek utworzył dokumentację pracowniczą ubezpieczonej, w której znalazły się następujące dokumenty m.in.: umowy o pracę, aneks, kwestionariusz osobowy, zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku księgowej, świadectwa pracy, zakres obowiązków, dyplom.

/ dokumentacja osobowa w kopercie – k. 39 /

W dacie zatrudnienia u płatnika składek ubezpieczona przedłożyła aktualne zaświadczenie o zdolności do pracy na stanowisku księgowej z dnia 3 stycznia 2018 r.

/zaświadczenie lekarskie – k. 31 akt ZUS/

Ubezpieczona odbyła wstępne szkolenie w zakresie BHP.

/karta szkolenia BHP – k. 53 akt ZUS/

Następnie ubezpieczona M. B. zawarła z AleWitryna.pl (...) w dniu 30 kwietnia 2018 r. umowę o pracę na czas określony do 29 kwietnia 2019 r. na stanowisku księgowej w wymiarze 1/4 etatu z wynagrodzeniem 1.000,00 zł brutto miesięcznie. W imieniu firmy umowę podpisał W. B.. Miejsce wykonywania pracy określono: siedziba firmy.

/umowa o pracę – k. 54 akt ZUS, k. 38 – 39 akt ZUS/

Wnioskodawczyni w dniu 30 kwietnia 2018 r. otrzymała na piśmie zakres obowiązków. Do jej obowiązków jako księgowej miało należeć prowadzenie:

- podatkowej Księgi P. i Rozchodów,
- ksiąg rachunkowych, dla pełnej księgowości,
- ewidencji przychodów, dla przedsiębiorców rozliczających się na podstawie ryczału,
- prowadzenie ewidencji przychodów i kosztów podatkowych,
- wypełnianie i wysyłanie deklaracji podatkowych i informacji podatkowych przedsiębiorcy,
- rozliczanie VAT,
- wystawianie i księgowanie faktur VAT,
- ewidencjonowanie zdarzeń gospodarczych,
- współpraca z instytucjami zewnętrznymi (US, ZUS, GUS, NBP),
- przygotowywanie przelewów bankowych i księgowanie wyciągów bankowych,
- sporządzanie sprawozdań finansowych firmy w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa,
- sporządzanie bilansu, rachunku z zysków i strat, bieżące rozliczenia z instytucjami finansowymi (w tym bankami),
- uzgadnianie sald z partnerami biznesowymi,
- wyliczanie i odprowadzanie do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek ubezpieczeniowych za przedsiębiorcę i zatrudnianych przez niego pracowników,

- terminowe sporządzanie list płac, zasiłków itp.
- wyliczanie ekwiwalentów, odpraw oraz innych świadczeń pieniężnych,
- dokonywanie potrąceń na listach płac – przyjmowanie i załatwianie korespondencji i reklamacji, dotyczącej wynagrodzeń,
- wystawianie zaświadczeń o wysokości zarobków,
- właściwe sporządzanie, przechowywanie i archiwizowanie dokumentacji zarobkowej, związanej z zasiłkami, deklaracji ZUS, podatkowych itp.,
- sporządzanie sprawozdań i informacji związanych z płacami,
- sporządzanie wymaganych zestawień płacowych i sprawozdań GUS z zakresu płac – prowadzenie i rozliczanie ZFŚS /zakres obowiązków – k. 32 akt ZUS/

Czynności ubezpieczonej, jako księgowej, to: prowadzenie księgi przychodów i rozchodów W. G. i J. R., jeżdżenie do klientów po dokumenty, prowadzenie korespondencji e-mail`owej z kontrahentami firmy.

Według – zeznań wnioskodawczynie i płatnika , uzasadnieniem - zwiększenie wymiaru czasu wykonywania czynności przez ubezpieczoną, była potrzeby zwiększenia jej obowiązków: miała rozliczać spółki, które do 31 marca nie miały złożonego sprawozdania finansowego.

/ zeznania wnioskodawczynie z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:03:57 – 00:30:03, 00:53:41 – 00:55:29 w zw. z zeznaniami 00:58:41 – 01:08:43 – płyta CD – k. 65, zeznania płatnika składek z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:30:03 – 00:44:09 w zw. z zeznaniami 01:02:42 – 01:09:21 – płyta CD – k. 65, zeznania świadka W. G. z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:46:09 – 00:52:55 – płyta CD – k. 65 /

Wnioskodawczynie wysyłała do klientów e-mail`e z adresu email:biuro@fiolet-ksiegowosc.pl z komputera firmowego, ale również ze swojego prywatnego komputera , poza godzinami pracy biura.

- w dniu 12.02.2018 r. o godz. 15.45,
- w dniu 15.02.2018 r. o godz. 21.02,
- w dniu 19.02.2018 r. o godz. 22.07,
- w dniu 22.02.2018 r. o godz. 18.30,
- w dniu 19.03.2018 r. o godz. 19.41,
- w dniu 19.03.2018 r. o godz. 20.50,
- w dniu 27.03.2018 r. o godz. 14.17,
- w dniu 4.05.2018 r. o godz. 14.56,
- w dniu 4.05.2018 r. o godz. 14.58,
- w dniu 4.06.2018 r. o godz. 14.08,
- w dniu 8.06.2018 r. o godz. 11.18.

/korespondencja e-mail`owa – k. 8 – 18/

Ubezpieczona wykonywała czynności u płatnika od około godziny 14.00, nie codziennie. Nie miała stałych godzin wykonywania czynności. Po zwiększeniu wymiaru zakresu czynności - codziennie. Wnioskodawczyni posiadała klucze do biura firmy.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:03:57 – 00:30:03, 00:53:41 – 00:55:29 w zw. z zeznaniami 00:58:41 – 01:08:43 – płyta CD – k. 65, /zeznania płatnika składek z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:30:03 – 00:44:09 w zw. z zeznaniami 01:02:42 – 01:09:21 – płyta CD – k. 65/

W biurze jest tylko jeden komputer.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:03:57 – 00:30:03, 00:53:41 – 00:55:29 w zw. z zeznaniami 00:58:41 – 01:08:43 – płyta CD – k. 65/

Ubezpieczona nie była upoważniona do podpisywania umów z klientami, podpisywał je płatnik składek.

/zeznania płatnika składek z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:30:03 – 00:44:09 w zw. z zeznaniami 01:02:42 – 01:09:21 – płyta CD – k. 65, umowy – k. 34 – 51 w aktach VIII U 2416/18/

Płatnik sporządził dla ubezpieczonej listy obecności i karty ewidencji czasu - aktywności.

/listy obecności i karty ewidencji – k. 12 – 23 akt ZUS/

Ubezpieczona podpisywała listy obecności.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 6 września 2018 r. – 00:05:34 – 00:38:58 – płyta CD – k. 220 w zw. z zeznaniami z dnia 10 stycznia 2019 r. – 00:03:50 – 00:20:14 – płyta CD – k. 401/

Płatnik składek nie był w biurze codziennie i nie sprawdzał na bieżąco czy ubezpieczona podpisuje listę obecności.

/zeznania płatnika składek z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:30:03 – 00:44:09 w zw. z zeznaniami 01:02:42 – 01:09:21 – płyta CD – k. 65/

Zdarzały się sytuacje, gdy czynności, należące do wnioskodawczyni , wykonywał płatnik.

/zeznania wnioskodawczyni: e- protokół rozprawy z dn. 3.04.2019r. : 00.58.41- w zw. z 18.40, : płatnika składek z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:30:03 – 00:44:09 w zw. z zeznaniami 01:02:42 – 01:09:21 – płyta CD – k. 65/

Ubezpieczona , w chwili podpisywania, w dniu 30 kwietnia 2018 r. umowy, nazwanej umową o pracę, z płatnikiem składek, była w ciąży. Ostatnią miesiączkę, przed ciążą, miała od 19 marca 2018 r. Wnioskodawczyni stała się niezdolna do pracy z powodu choroby, przypadającej w okresie ciąży od 25 czerwca 2018 r. Dziecko, syna F., urodziła 19 grudnia 2018 r. Wnioskodawczyni jest matką także syna T., urodzonego (...)

/karta przebiegu ciąży – k. 32 – 34, dokumentacja medyczna – k. 51 – 59, zeznania wnioskodawczyni z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:03:57 – 00:30:03, 00:53:41 – 00:55:29 w zw. z zeznaniami 00:58:41 – 01:08:43 – płyta CD – k. 65 /

Gdy ubezpieczona stała się niezdolna do pracy, nikt nie został zaangażowany na jej miejsce, jej obowiązki wykonywał płatnik składek.

Dopiero w grudniu 2018 r., płatnik zatrudnił pracownika - od 1 grudnia 2018 r. jest zatrudniona D. K. w charakterze księgowej z wynagrodzeniem 1.200 zł brutto.

/zeznania płatnika składek z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:30:03 – 00:44:09 w zw. z zeznaniami 01:02:42 – 01:09:21 – płyta CD – k. 65, zeznania wnioskodawczyni z dnia 3 kwietnia 2019 r. – 00:03:57 – 00:30:03, 00:53:41 – 00:55:29 w zw. z zeznaniami 00:58:41 – 01:08:43 – płyta CD – k. 65, wykaz osób aktywnych – k. 36, k. 38/

Płatnik składek w 2018 r. uzyskał, z tytułu działalności gospodarczej, przychód w wysokości 24.300 zł, koszty uzyskania przychodu wyniosły 23.893,75 zł.

/przychody i rozchody – k. 37/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów:

Ustalony stan faktyczny nie był sporny pomiędzy stronami.

Spór budziła interpretacja - prawna – zdarzeń.

Szczegółowych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, w tym w aktach ZUS, w postaci dokumentów oraz zeznań wnioskodawczyni, płatnika składek oraz świadka.

W ocenie Sądu Okręgowego, brak jest dowodów, potwierdzających wykonywanie czynności na rzecz płatnika, przez ubezpieczoną, w ramach stosunku pracy.

Obie strony (wnioskodawczyni i płatnik) zeznali, że wnioskodawczyni miała elastyczny czas wykonywania czynności i, że płatnik, bywał w (...) dwa razy w tygodniu, zatem, implikuje to uprawniona tezę, że nie kontrolował, na bieżąco, wykonywanych czynności, nawet - mógł nie wiedzieć czy wnioskodawczyni jest w firmie.

Do akt została złożona korespondencja e-mail`owa, prowadzona przez ubezpieczoną z kontrahentami firmy, potwierdza jedynie fakt, że ubezpieczona wykonywała na rzecz płatnika składek pewne czynności, ale jednoznacznie wskazuje też, że korespondencja była wysyłana poza godzinami aktywności ubezpieczonej w firmie płatnika, z jej domu, z prywatnego komputera, co implikuje uprawnioną tezę, że i czas, wykonywania czynności i miejsce ich wykonywania – nie były – siedzibą firmy (tym bardziej, co Sąd rozważał także, że, jak zeznał płatnik, a nie zostały, te zeznania, podważone przez innych uczestników postępowania, płatnik zawarł umowę najmu lokalu nr (...), przy ul (...) w Z., a przed zawarcie tej umowy – siedzibą firmy było prywatne mieszkanie płatnika), a wnioskodawczyni zeznała, że blisko miała z siedziby firmy w której pracowała czyli biura A. S., do siedziby firmy płatnika. Nie wyjaśniła – mimo expressis verbis, zadanego pytania przez pełnomocnika ZUS, jak godzila – dwa miejsca aktywności w styczniu 2018r., i przed zawarciem umowy najmu lokalu nr (...), przez płatnika.

Sąd nie dał zatem wiary zeznaniom wnioskodawczyni, płatnika składek oraz świadka co do faktu, że podjęła pracę w firmie płatnika składek na podstawie umowy o pracę od 24 stycznia 2018 r. i świadczyła ją w biurze pracodawcy na podstawie stosunku pracy, gdyż przeczy temu zebrany w sprawie materiał dowodowy.

Sąd zwrócił uwagę, że u płatnika składek, podczas nieobecności wnioskodawczyni, na stanowisku księgowej, nikt nie został zatrudniony na jej stanowisko pracy aż do grudnia 2018 r. Jej obowiązki przejął płatnik składek.

Sąd oddalił wniosek dowodowy o przesłuchanie w charakterze świadka J. R., albowiem zebrany w sprawie materiał dowodowy zezwolił na wydanie rozstrzygnięcia w sprawie. Okoliczności faktyczne sporu, nie budziły wątpliwości, budził je natomiast – sposób interpretacji – przepisów prawnych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie i podlega oddaleniu.

Zgodnie z **art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust 1** ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 roku, poz. 1778 ze zm.) obowiązkowym ubezpieczeniem: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu - podlegają pracownicy, czyli osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Jak stanowi **art. 1 ust 1** ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 372 ze zm.) osobom objętym ubezpieczeniem społecznym przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i wysokości określonych ustawą w razie choroby i macierzyństwa.

W myśl **art. 4 w ust. 1 pkt 1** ustawy zasiłkowej ubezpieczony nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego, jeżeli podlega obowiązkowo temu ubezpieczeniu. Od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku chorobowego przysługuje, zgodnie z ust. 3 pkt 3 powołanego przepisu, ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego.

Kwestią sporną w rozpoznawanej sprawie było, czy M. B. podlega ubezpieczeniom społecznym **jako pracownik** w firmie płatnika składek.

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Zgodnie z **art. 22 § 1 Kodeksu pracy** przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. O tym, że strony zawarły umowę o pracę nie decyduje zatem samo formalne jej spisanie, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy. Jedną z najważniejszych cech pracy świadczonej w ramach stosunku pracy jest podporządkowanie pracownika.

Najistotniejszymi elementami stosunku pracy są: dobrowolność zobowiązania, obowiązek pracownika świadczenia pracy osobiście, w sposób ciągły, podporządkowany poleceniom pracodawcy, który jest obowiązany do wynagrodzenia pracownika za świadczoną na jego rzecz pracę, ponoszenie ryzyka gospodarczego, produkcyjnego i osobowego przez pracodawcę, staranne działanie w procesie pracy. Jak zważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 października 1998 roku (sygn. akt I PKN 416/98, publ. OSNAPiUS 1999, nr 24, poz. 775) brak bezwzględnie obowiązku osobistego świadczenia pracy wyklucza możliwość zakwalifikowania stosunku prawnego jako umowy o pracę (tak SN w wyroku z dnia 28.10.1998 r, I PKN 416/98). Zgodnie z art. 80 k.p. wynagrodzenie przysługuje pracownikowi za wykonaną pracę, a nie jej rezultat. Pracodawca może również wymierzać określone przepisami prawa pracy kary w ramach odpowiedzialności porządkowej.

Art. 22 § 1¹ k.p. wskazuje, że zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Jak trafnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 kwietnia 1999 roku (I PKN 642/98, OSNAPiUS 2000, nr 11, poz. 417) nazwa umowy nie ma znaczenia, jeżeli nawiązany stosunek pracy ma cechy wskazane w art. 22 § 1 k.p.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne, należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w Łodzi w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał ustalić zatem, czy pomiędzy wnioskodawczynią, a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołująca osobiście świadczyła pracę, podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy), w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego

ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawczyni obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu, analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawczyni na rzecz płatnika składek nie wykonywała żadnych czynności o charakterze pracowniczym w spornym okresie.

Wynikający z zeznań wnioskodawczyni, płatnika składek czy świadka sposób i miejsce wykonywania czynności nie wykluczają, co prawda, wykonywania przez skarżącą, czynności – o profilu księgowym na rzecz płatnika, jednakże w analizowanej sprawie wnioskodawczyni w rzeczywistości nie wykonywała czynności w ramach stosunku pracy. w reżimie wynikającym z art. 22 § 1 k.p. Jaki rodzaj stosunku prawnego łączył strony, Sąd nie mógł, w przedmiotowym postępowaniu – ustalać.

Sąd zważył także, iż rodzaj pracy oraz miejsce wykonywania tejże pracy uzasadniało zastosowanie systemu zadaniowego czasu pracy (art. 140 k.p.). Zatem brak możliwości kontroli pracodawcy nad tym, czy codziennie wnioskodawczyni wykonywała swoje obowiązki wynikające z zawartej umowy w odpowiednim wymiarze godzin dziennie wyklucza zakwalifikowanie spornej umowy jako umowy o pracę.

Zdaniem Sądu Okręgowego, elementem charakterystycznym umowy o pracę, którego analizowany stosunek pracy na pewno nie zawierał, było wykonywanie pracy w ramach podporządkowania pracowniczego.

Przede wszystkim zwrócić należy uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdza, aby płatnik kierował pracą wnioskodawczyni, w szczególności, aby wskazywał na konkretne zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem pracy, oraz aby określał konkretne terminy wykonania poszczególnych zadań. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby polecenia co do bieżącego wykonywania pracy były wydawane przez płatnika. Z zebranego materiału dowodowego wynika, że płatnik nie wiedział nawet czy danego dnia ubezpieczona wykonywała czynności w firmie, gdyż był w biurze dwa razy w tygodniu i wtedy, jak zeznał – weryfikował listy obecności. Ale – zeznał wprost, że wnioskodawczyni miała elastyczny czas wykonywania czynności, a z dokumentacji – e-mail`owej wynika wprost, że – za pośrednictwem poczty elektronicznej, kontaktowała się z klientami, także po godzinach otwarcia biura, także z własnego domu i korzystając z własnego sprzętu. Zatem – zakres samodzielności działania jest - oczywisty.

Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybucywnym. Nie jest jednak jasne, czy wszystkie przejawy kierownictwa pracodawcy muszą występować jednocześnie i z pełnym nasileniem. Zmieniające się warunki i potrzeby świadczenia pracy zrodziły dylemat. Sprowadza się on do pytania czy niewystępowanie w trakcie zatrudnienia (lub występowanie w ograniczonym rozmiarze) poleceń podmiotu zatrudniającego, jak również pozostałych cech kierownictwa, pozwala na uznanie istnienia stosunku pracy. Wydaje się, że odpowiedzią orzecznictwa jest konstrukcja podporządkowania autonomicznego. Sąd Najwyższy przyjął, że podporządkowanie pracownika (art. 22 § 1 k.p.) może polegać na określeniu przez pracodawcę czasu pracy i wyznaczeniu zadań, natomiast co do sposobu ich realizacji pracownik ma pewien zakres swobody (Wyrok SN z dnia 7.09.1999 r., I PKN 277/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 18, wyrok SN z dnia 04.04.2002 r., I PKN 776/00 OSNP 2004 nr 6, poz.94.).

Do koncepcji tej nawiązywał Sąd Najwyższy, również w późniejszych orzeczeniach (Wyrok SN z dnia 7.03.2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 67, postanowienie SN z dnia 11 października 2007 r., III UK 70/07, OSNP 2008, nr 23-24, poz. 366).

W literaturze przedmiotu (T. Liszcz, W sprawie podporządkowania pracownika, (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. Florka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011, s.120-121) można odnaleźć

stanowiska wyrażające dezaprobatę dla wskazanej linii orzeczniczej. Wskazuje się, że koncepcja podporządkowania autonomicznego może prowadzić do rozmycia pojęcia podporządkowania i do otwarcia prawa pracy dla stosunków samodzielnego zatrudnienia, które nie powinny korzystać z ochrony właściwej dla stosunku pracy (A. Musiała, Glosa do wyroku SN z dnia 7 marca 2006 r., I PK 146/05, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2009, nr 1, poz. 127).

Pomijając wskazane spory, oczywiste jest, że konstrukcja podporządkowania autonomicznego przybliży umowę o pracę do rozwiązań zastrzeżonych dla umów cywilnoprawnych (szczególnie umowy zlecenia). Oznacza to, że w wielu wypadkach niemożliwe będzie precyzyjne odróżnienie podporządkowania pracowniczego od zależności właściwych dla zobowiązania cywilnoprawnego. Rozważania te mają znaczenie dla rozpoznawanej sprawy, jeżeli weźmie się pod uwagę, że wykonywanie przez ubezpieczonego czynności nie było wynikiem poleceń pracodawcy. Przyjmując za punkt odniesienia elastyczną koncepcję podporządkowania autonomicznego, wypada dostrzec, że w jej ramach kierownictwo pracodawcy polega na określeniu czasu i skonkretyzowaniu zadań, przy jednoczesnym nie ingerowaniu w sposób ich realizacji. Analiza dowodów zaoferowanych w trakcie postępowania przez strony, nie pozwala na przyjęcie, że wnioskodawca pracował według takiego modelu.

Płatnik nie stosował żadnego sposobu rozliczenia z wykonania zadań przez odwołującą (nie ma np. żadnych raportów składanych przez odwołującą, a z zeznań samej wnioskodawczyni nie wynika, aby na bieżąco miała wyznaczane przez płatnika skonkretyzowane zadania i czas ich wykonania). Oznacza to, że nie ma podstaw do przyjęcia, że odwołująca wykonywała czynności, w warunkach kierownictwa pracodawcy, nawet przyjmując, że występowało ono w formie podporządkowania autonomicznego, choć – sam fakt ich wykonywania, nie budzi wątpliwości,

Konstatacja ta jest ważna, gdy założyć się, że – wykonywanie czynności pod kierownictwem - w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok SN z dnia 20.03.1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Jasne przy tym jest, że cechy podporządkowania pracowniczego mogą być w określonym zakresie charakterystyczne również dla zobowiązań cywilnoprawnych, a nadto, że mogą występować z różnym nasileniem (zob. wyrok SN z dnia 10.10.2003 r., I PK 466/02 Pr. Pracy 2004, nr 3, s. 35). Zatem zasadne jest rozważenie reguły umożliwiającej rozróżnienie, czy dany stan faktyczny charakteryzuje się podporządkowaniem pracowniczym, czy też więź łącząca strony nosi znamiona innej zależności (zbliżonej do kierownictwa pracodawcy). Ma to znaczenie, gdy weźmie się pod uwagę, że umowa mająca za przedmiot świadczenie pracy nie może mieć mieszanego charakteru, łączącego elementy umowy o pracę i umowy cywilnoprawnej (Wyrok SN z dnia 23.01.2002 r., I PKN 786/00, OSNP 2004, nr 2, poz.23. Z. K., Rodzaje kontraktów menedżerskich, (...) 1999, nr 7, s. 12).

Nie można przy tym pominąć, że decydujące znaczenie w procesie rozróżniania charakteru stosunku prawnego łączącego strony ma sposób wykonywania umowy, a w szczególności realizowanie przez kontrahentów – nawet wbrew postanowieniom umownym – tych cech, które charakteryzują umowę o pracę (T. Romer, Prawo pracy. Komentarz, Warszawa 2000, s.101, postanowienie SN z dnia 13.11.2008 r., II UK 209/08, Lex nr 737398).

W konsekwencji dla oceny zobowiązania pracowniczego drugoplanowe znaczenie ma nazwa umowy oraz deklarowana w chwili jej zawarcia treść. Ważne jest, w jaki sposób strony kształtują więź prawną w trakcie jej trwania. Zważywszy, że ustawodawca nie zdecydował się na wskazanie dla stosunku pracy elementów przedmiotowo istotnych, zrozumiałe jest, że klasyfikacja doniosłości cech charakterystycznych zobowiązania pracowniczego jest problematyczna. Mimo to za prawidłowy należy uznać pogląd podkreślający konieczność występowania kierownictwa pracodawcy w stosunkach pracy. Wiążąco cechuje pracę pod kierownictwem, które stanowi element sine qua non każdego zatrudnienia pracowniczego. Formułując tą tezę nie można pomijać, że kierownictwo pracodawcy w procesie rozróżniania reżimów umownych ma niewątpliwie pierwszoplanowe znaczenie. Jest tak dlatego, że nie występuje ono przy umowach cywilnoprawnych. Słuszne jest zatem stanowisko, zgodne z którym kierownictwo pracodawcy jest jedyną cechą rzeczywiście odróżniającą stosunek pracy od umów cywilnoprawnych (Z. Hajn, glosa do wyroku SN z dnia 16.12.1998 r., II UKN 394/98, OSP 2000, nr 12, poz. 177).

Wnioskodawczyni i płatnik, nie wykazali, że w ramach zawartej spornej umowy, nazwanej umową o pracę, doszło do nawiązania i realizacji - stosunku prawnego, o charakterze stosunku pracy, w ramach podporządkowania pracowniczego.

Zasadniczo bezspornym pozostaje, że pomiędzy pracodawcą a wnioskodawczynią nie istniał żaden stosunek podporządkowania. Wnioskodawczyni nie była związana poleceniami przełożonego, ani zobowiązana do świadczenia pracy w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę. Nie była rozliczana z godzin pracy. Z korespondencji e-mail`owej wynika, że e-mail`e wysyłała z domu z prywatnego komputera poza godzinami pracy biura.

Nadto – obie strony, zeznały także, że zdarzały się sytuacje, gdy płatnik wykonywał czynności – za wnioskodawczynię, gdyż znał materię księgową, jak zeznała sama wnioskodawczyni. Tę konstatację i implikację – braku osobistego świadczenia czynności, Sąd wysnuł, mając na uwadze brak spełnienia kolejnej przesłanki –art. 22 k.p.

Ubezpieczona nie wykazała, aby wykonywała jakiegokolwiek czynności w spornym okresie w ramach stosunku pracy. Na niej zaś i na płatniku składek, **zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał** ciężar dowodowy w rozpoznawanej sprawie.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy należy stwierdzić, że strony zawierając umowę o pracę miały zamiar wywołania innych skutków prawnych niż te, które wynikają z umowy o pracę oraz jednocześnie próbowały przez jej zawarcie wprowadzić w błąd osoby trzecie, co do dokonanej czynności.

W przedmiotowej sprawie wskazać należy, że podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych co legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Stosunek pracy jest bowiem stosunkiem zobowiązaniowym uzewnętrzniającym wolę umawiających się stron. W sytuacji, gdy strony nie pozostają faktycznie związane stosunkiem pracy, nie można mówić o fakcie podlegania pracowniczym ubezpieczeniom społecznym. Natomiast sam fakt wykonywania, za wynagrodzeniem, określonego rodzaju czynności przez jedną ze stron na rzecz drugiej, w zależności od cech danego stosunku prawnego, co do zasady może zostać zakwalifikowany, jako umowa o dzieło, umowa zlecenia lub też umowa o świadczenie usług, o której mowa w art. 750 k.c. wobec której stosuje się, odpowiednio, przepisy o zleceniu. Ocena, z jakim faktycznie stosunkiem prawnym mamy do czynienia, na gruncie przedmiotowej sprawy, pozostaje jednak poza zakresem rozważań Sądu Okręgowego, albowiem przedmiotem zaskarżonej decyzji była wyłącznie umowa o pracę.

Przedstawione wyżej rozważania jednoznacznie wskazują, iż zawarta umowa o pracę i sposób jej realizacji, **nie odpowiada dyspozycji art.22 k.p.**

W przedmiotowej sprawie, Sąd rozważył także wątpliwość, podniesioną przez ZUS, czy zgodnym zamiarem stron było zawiązanie stosunku o charakterze pracowniczym, w chwili spisania umowy o pracę.

Organ rentowy stanął na stanowisku, że umowa o pracę zawarta między wnioskodawczynią a płatnikiem składek jest nieważna, nie doszło bowiem faktycznie do nawiązania stosunku pracy.

Dokonane w sprawie ustalenia, potwierdzają stanowisko organu rentowego, że spisanie umowy o pracę przez płatnika składek z ubezpieczoną i zgłoszenie jej do ubezpieczeń społecznych od dnia 24 stycznia 2018 r. było czynnościami pozornymi, dokonanymi jedynie w celu uzyskania tytułu ubezpieczeń i skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą i macierzyństwem.

Zgodnie z **art. 83 § 1 k.c.** nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Główną cechą czynności pozornej jest brak zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie łączą się z oświadczeniem określonej treści. Zachodzi wtedy świadoma, z góry założona sprzeczność między złożonym oświadczeniem, a realnym zgodnym zamiarem obu stron czynności prawnej. Celem zaś tego działania jest, jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 marca 2004 roku w sprawie o sygn. akt III CK 456/02 (publ. Legalis nr 68095), „upozorowanie woli stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy

publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana”. Konsekwencją takiego działania jest uznanie takiego oświadczenia za nieważne, pozbawione cechy konstytutywności. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Podsumowując czynność prawna pozorna to taka, która zawiera następujące elementy:

- 1) oświadczenie musi być złożone tylko dla pozoru,
- 2) oświadczenie musi być złożone drugiej stronie,
- 3) adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru.

Wskazane elementy muszą wystąpić łącznie, brak któregokolwiek z nich nie pozwala na uznanie czynności prawnej za dokonaną jedynie dla pozoru. Osoba składająca oświadczenie woli dla pozoru nie chce, aby powstały takie skutki prawne, jakie normalnie prawo łączy z tego typu oświadczeniem, ponieważ nie chce w ogóle wywoływać żadnych skutków (pozorność czysta) albo chce wywołać inne te, które wynikałyby ze złożonego przez nią oświadczenia woli (pozorność kwalifikowana). Za pozorne uznać można jedynie oświadczenia woli skierowane do określonego adresata, który zgadza się na pozorność danej czynności prawnej. Zgoda musi być wyraźna i nie budzić żadnych wątpliwości. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lutego 1998 roku (sygn. akt II CKN 816/97), publ. LEX nr 56813 „nieważność czynności prawnej z powodu pozorności złożonego oświadczenia woli może być stwierdzona tylko wówczas, gdy brak zamiaru wywołania skutków prawnych został przejawiony wobec drugiej strony tej czynności otwarcie tak, że miała ona pełną świadomość co do pozorności złożonego wobec niej oświadczenia woli i co do rzeczywistej woli jej kontrahenta i w pełni się z tym zgadza” (wyrok SN z dnia 25 lutego 1998 r., II CKN 816/97, Lex nr 56813). Zgoda drugiej strony czynności prawnej na jej pozorność musi być wyrażona najpóźniej w chwili jej dokonywania. Czynność prawna pozorna jest dotknięta nieważnością bezwzględna i nie wywołuje żadnych skutków prawnych od początku (ex tunc).

Podkreślenia wymaga przy tym, że ta sama czynność prawna nie może być równocześnie kwalifikowana jako pozorna (art. 83 § 1 k.c.) i mająca na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.) (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 marca 2006 roku, sygn. akt II PK 163/05, publ. OSNP 2007, nr 5-6, poz. 71). Powołane przepisy stanowią odrębne i wykluczające się wzajemnie podstawy nieważności czynności prawnej. Czynność pozorna jest zawsze nieważna. Niekiedy ważna może być czynność ukryta. Dopiero wówczas jest możliwe badanie jej treści i celu w świetle kryteriów wyrażonych w art. 58 k.c. Nie jest więc możliwe obejście prawa poprzez dokonanie czynności prawnej pozornej (por. np. W. W., Obejście prawa jako przyczyna nieważności czynności prawnej, *Kwartalnik Prawa Prywatnego* 1999 nr 1, s. 69).

O czynności prawnej, mającej na celu obejście ustawy, można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa. W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (tak też SN w wyroku z dnia 2 lipca 2008 r., sygn. akt II UK 334/07, publ. LEX nr 531865).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241), zgodnie z którym, o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale

faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Nadto Sąd Najwyższy w wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), stwierdza, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) wskazano z kolei, że umowa o pracę jest zawarta dla pozor, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (Lex nr 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja, skłaniająca do zawarcia umowy, nazwanej umową o pracę, nie ma znaczenia dla jej ważności przy założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia, zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł kwestionowaną umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym jednak warunkiem, że na podstawie tej umowy realizowałby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 roku, sygn. akt II UK 11/13 (LEX nr 1375189), jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do wywołania skutku w sferze ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k.c.).

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być, zatem, nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem, i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści. Podkreślić przy tym należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie obu stron .

K.K.-W.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć M. B.